

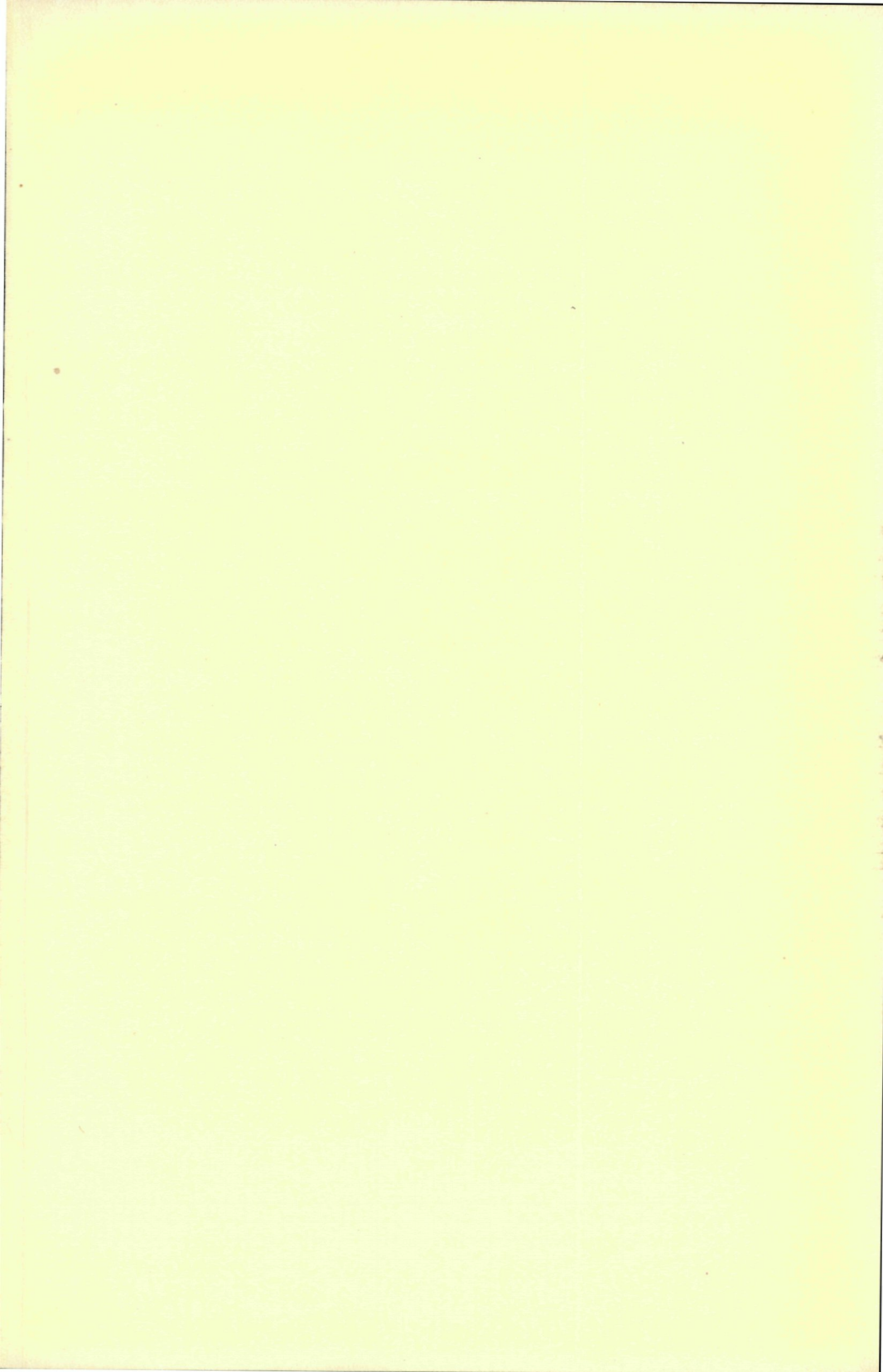
IN MEMORIAM DR. H. KLINKERT DOOR DR. H. BURGERHOUT

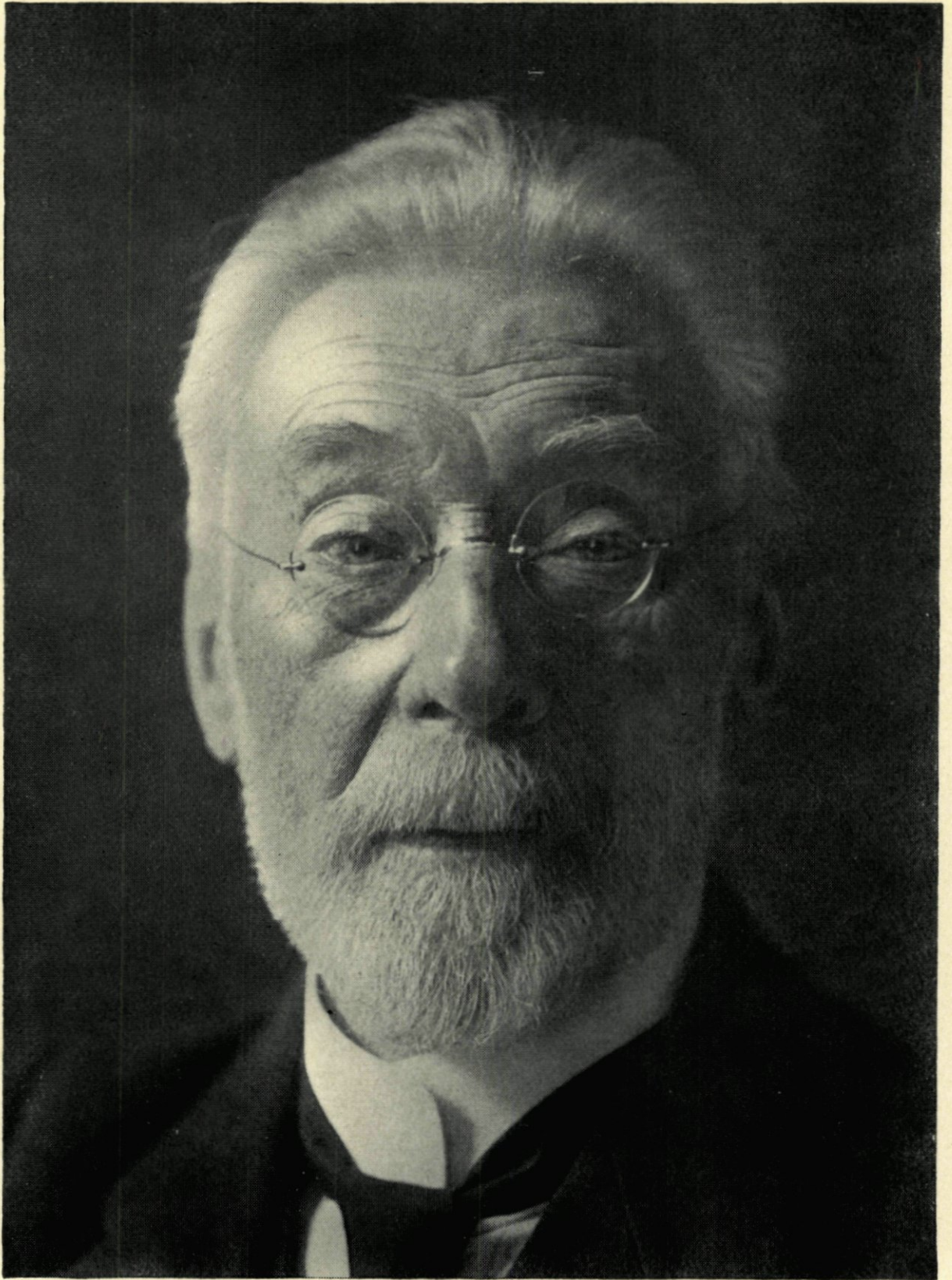
DE jaren van Klinkert's leven 1847-1930 omvatten een tijdperk, waarin de ontwikkeling der geneeskunde met ontzagwekkende snelheid vorderingen maakte. In die jaren leefden en werkten Claude Bernard, Virchow, Pasteur, Koch, Lister, Ehrlich, Röntgen, Einthoven, allen groote voorgangers, die het werk mogelijk maakten van talloos vele onderzoekers en artsen over de geheele wereld, onder wier handen zoowel de medische wetenschap als de medische praktijk een geheel veranderd aanzien kregen.

Deze jaren zijn misschien wel de mooiste geweest, die een medicus ooit heeft of zal kunnen beleven, vooral de laatste decenniën der vorige eeuw, toen de beoefenaren der geneeskunst zich voelden als ingewijden in een goddelijke begenadigde wetenschap, voorbestemd om in het einde de geheimen van leven en dood te ontsluiëren en te beheerschen.

Voor een man als Klinkert was het leven in zulk een heldentijd een voorrecht, waarvan hij met bewustheid dankbaar genoot. Zijn gaven stelden hem daartoe in staat: een helder verstand, dat met groot gemak in zich opnam al wat hem belang inboezemde en dat alles ook geordend en veilig bewaarde, een vertrouwend optimisme om al het nieuwe telkens weer te gemoet te treden en last not least een onuitputtelijke werkkraft. Daarbij werd hij slechts weinig geleid door eerzucht, nog minder door winstbejag, maar sterk door het vertrouwen in zijn kunst en door de behoefte om zijn zieke medemenschen te helpen.

Het is niet te verwonderen, dat hij, aldus toegerust, al spoedig na zijn vestiging een der eersten onder de Rotterdamsche huisartsen werd en dat hij tot op hoogen leeftijd een groote praktijk als zoodanig onder alle standen onzer stad behield. In den loop der jaren werd hij ook steeds meer gezocht als consulent en werd hij door collega's uit wijden omtrek in consult geroepen. Uit medisch plichtgevoel stelde hij zich daartoe beschikbaar, hoe tijdroovend en moeilijk zulke tochten in ons waterland met zijn veeren dikwijls ook waren.

18. DR. H. KLINKERT.

Van zijn hulpvaardigheid en toewijding maakte hij zelf niet veel ophef. Hij was van het geslacht van dokters, voor wie een zwoegend bestaan nog een vanzelfsprekende noodzakelijkheid van het beroep was. Heel nuchter verklaarde hij ook steeds dat van hem niet gezegd kon worden, dat hij uit roeping dokter was geworden. Gaarne vertelde hij dan, hoe dit in werkelijkheid gegaan was. Nadat hij de lagere school had verlaten, besloot zijn familie, dat Henk maar dokter moest worden. Een oom deelde hem dus mee, dat hij voor dokter mocht gaan leeren en naar hij zich nog goed herinnerde antwoordde hij toen, dat hij zulks wel goed vond als hij dan maar nu een ijzeren hoepel kreeg.

Maar al moge dan ook geen romantische jongensroeping hem bezield hebben, toen hij eenmaal het vak uitoefende, gevoelde hij het zeer zeker als zijn roeping en plicht om zijn patiënten de beste hulp te geven, waartoe hij in staat was.

Hij ving zijn praktische loopbaan aan als assistent-geneesheer in het gemeente-ziekenhuis aan den Coolsingel, de bewonderenswaardige schepping van Molenwater, in dien tijd wijd en zijd als een modelziekenhuis bekend. Daar vond hij toen Rienderhof, die Molenwater als geneesheer-directeur was opgevolgd. Aan dezen leertijd kon Klinkert nog in zijn laatste levensjaren met vreugde en dankbaarheid terugdenken, hoe hard hij daar gewerkt had op de ziekenzalen en hoe hij daar lijkopeningen had kunnen verrichten om de tijdens het leven gestelde diagnoses aan de bevindingen na den dood te toetsen en zoo steun voor zijn jonge kennis te zoeken bij de toenmaals in opkomst zijnde pathologische anatomie.

De manier van werken en de onderzoekingslust, in het ziekenhuis verkregen, verlieten hem niet, toen hij zich in de stad ging vestigen. Ook in de huispraktijk bleef hij er op uit de vorderingen der wetenschap niet alleen in de literatuur te volgen, maar ook zelf in praktijk te brengen voor zoover hij meende, dat dit zijn patiënten tot nut en voordeel zijn kon. Zoo was hij een der eersten in ons land, die Kussmaul navolgde in het gebruik van de maagpomp en het onderzoek van den maaginhoud. Met groote geestdrift ontving hij evenzoo de ontdekking van den bacil der tuberculose door Koch.

Tot op zijn ouden dag kon hij nog de vreugde voor zich doen herleven, die hij smaakte toen het hem gelukt was zelf onder het microscoop dezen bacil te zien te krijgen. Het vraagstuk der tuberculose en haar doelmatige bestrijding liet hem sedert niet meer los. Op zijn aansporing en onder zijn leiding is dan ook in Rotterdam vóór alle andere steden van ons land de bestrijding dezer volksziekte op moderne wijze aangevat. Toen later weer de ontdekking van Röntgen toepassing vond in de medische praktijk en men daarvan groote verwachtingen had voor de bestrijding van den kanker, behoorde Klinkert weer tot de mannen in onze gemeente, die een radiotherapeutisch instituut oprichtten.

Zoo heeft hij van den aanvang af, geleid door helder medisch inzicht en door praktische ervaring, het belang van nieuwe ontdekkingen en vondsten dier wonderlijke dagen begrepen en aanvaard en dan niet gerust voor zijn medeburgers ook de zegeningen daarvan deelachtig konden worden. Al die studie en dit praktisch werk heeft hij verricht zonder dat hem de hulpmiddelen van een kliniek of laboratorium tendienste stonden en terwijl hij al tot het uiterste in beslag werd genomen door zijn dagelijksche praktijk.

Oudere Rotterdammers die zich hun stad nog herinneren als een gezellige woonstede, waar de bewoners elkander nog kenden, waar het straatbeeld nog gemoedelijk bedrijvig was, toen inplaats van voorbij loeiende auto's nog fleurige equipages door de straten klepperden, waarvan ieder den naam der eigenaars wist te noemen, zooals ieder ook elk dokterskoetsje alleen al aan den koetsier herkende, zij zullen zich uit die dagen ook nog het alom tegenwoordige koetsje van dokter Klinkert herinneren. Daarin zien zij hem dan nog voorbij rijden, weggedoken in een hoekje en altijd verdiept in lectuur, alsof zijn koets zijn studeervertrek ware.

Niet uitsluitend voor zich zelf studeerde hij zoo veel en niet alleen voor eigen bate vergaderde hij al die kennis. In bijzondere mate bezat hij de gave ook aan anderen hiervan mee te deelen en ook bij hen belangstelling voor deze dingen te wekken. Zeer zeker zou Klinkert aan iedere universiteit een sieraad der medische faculteit geweest zijn. Rotterdam mag zich gelukkig rekenen, dat de omstandigheden dit niet

hebben gewild, want nu zijn deze gaven geheel aan de medische wereld van onze stad ten goede gekomen.

De levenwekkende invloed, dien hij in zijn naaste omgeving heeft geoefend, heeft het geheele medische leven in Rotterdam op hooger peil gebracht. Men zou zelfs kunnen zeggen, dat Klinkert's grootste verdienste lag in zijn onofficieel Rotterdamsch professoraat.

Vele jaren lang heeft Klinkert colleges gegeven voor zijn vakgenooten. Sedert 1901 bestaat de Rotterdamsche artsencursus. Aan de ziekenhuizen verbonden doktoren houden daar wekelijks voordrachten en demonstraties voor hunne collega's uit de stad en uit verre omgeving. Van den aanvang af heeft ook dr. Klinkert, hoewel geen ziekenhuisdokter, tot den kring dezer leermeesters behoord en tot zijn laatste voordracht waren zijn doorwrochte en levendige lessen wel de drukst bezochte. Vele ervan vonden dan later een plaats in de Nederlandsche medische vaktijdschriften.

Nog meer, zoo mogelijk, trad zijn bezielend talent aan den dag in het Klinisch Genootschap, dat in 1902 door een groep Rotterdamsche medici werd opgericht. Beoefenaren van verschillende takken der medische wetenschap komen in dit genootschap bijeen om elkander naar aanleiding van opgedane ervaringen op de hoogte te houden van de vorderingen op ieders speciaal gebied en van elkanders kritiek te leeren. Van den aanvang af is ook weer Klinkert leider geweest dezer vergaderingen, niet alleen omdat hij als voorzitter gekozen was, maar omdat hij door allen als primus inter pares beschouwd werd. Behalve dat hij zelf vele belangrijke bijdragen gaf tot de agenda, wist hij ook met zijn groote belezenheid en ervaring door zijn opmerkingen aan het eind der debatten het behandelde onderwerp steeds nog met een scherp en soms met een nieuw licht te bestralen. De vergaderingsverslagen werden in het Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde gepubliceerd en in het geheele land ook met belangstelling gelezen en bij gelegenheid was het soms duidelijk te merken, hoe men elders ons Rotterdammers benijdde zoowel om ons genootschap als om onzen voorzitter.

Verschillende malen is Klinkert tijdens zijn lang leven

door zijn medeburgers gehuldigd en hebben bij die jubilea ook zijn collega's de gelegenheid benut om hem dank te zeggen voor alles wat hij voor hen deed en voor wat hij voor hen was. Toen hij 80 jaar werd, hebben de leden van het Klinisch Genootschap hunnen voorzitter op bijzondere wijze geëerd door hem op dien dag een Klinkert Feestbundel aan te bieden. De ondervoorzitter dr. H. G. Moll van Charante schreef daarin het voorwoord, waarin o.a. dit: „Voor verdienstelijke professoren worden weliswaar nu en dan soortgelijke werken samengesteld door collega's en leerlingen, maar het moet een unicum heeten, dat op den tachtigsten geboortedag van een praktizeerend geneesheer een drie en vijftigtal zijner collega's bereid bleek, naast de beslommelingen hunner dagelijksche bezigheden, over te gaan tot het op schrift stellen van wetenschappelijk werk. Teekent dat niet ten volle de positie, die de jubilaris inneemt in het medische leven van Rotterdam? Niet licht kan zijn beteeke- nis in dit opzicht overschat worden.”

En dit zijn niet zoo maar woorden tot een jubilaris gericht, maar zij vertolken de ware werkelijkheid. In een stad als Rotterdam, die leeft van handel, scheepvaart en nijverheid, waar deze belangen overheerschend zijn, is een wetenschappelijk man als Klinkert, met de bevruchtende kracht van zijn geest, voor zijn omgeving van onschatbare waarde geweest.

Voor zoover een mensch dat van zijn naaste zeggen kan, heeft Klinkert niet alleen een lang, maar ook een gelukkig leven gehad. Door zijn vrouw en kinderen is hij steeds met een vereerende liefde omgeven. In zijn lang leven zijn hem ook bange dagen en droef verlies in den familiekring niet bespaard, maar bij het klimmen der jaren gold hem steeds meer de klassieke opvatting: „*Omnia haec sunt in vita longa quomodo sunt in longa via et pulveres et pluvia*”.

Hij ging op in zijn werk en alle teleurstellingen van zijn lange ervaring beletten hem niet daarin ook volkomen voldoening te vinden. Benauwde hem wel eens het te kort schieten van zijn kennis en vermogen als aardsch medicus, dan slaakte hij de hoopvolle verzuchting of het een goed geneesheer in den hemel te beurt zou mogen vallen, met

hemelsche voorlichting en hemelsche hulpmiddelen zijn studiën voort te zetten.

Voor waardeering was hij in geenen deele ongevoelig, in ruime mate viel hem deze ten deel. Hij verstond de kunst gemakkelijk om te gaan met menschen uit allerlei kring en overal was hij zijn gezelschap in hooge mate waard als een geestig man vol levensherinneringen en van groote belesenheid in de beste oude en moderne literatuur. Aan den feestdisch was hij niet minder als redenaar dan als tafelbuur gezocht.

Hij had het groote geluk tot zijn dood toe in het ongestoord bezit te blijven van al zijn vermogens en omringd door de teedere zorg zijner kinderen was zijn sterven een vredig scheiden uit een volbracht leven.

Gevoelens van groote dankbaarheid liet hij na niet alleen bij zijn naaste familie, maar bij een breede schaar van oud-patiënten en bij ieder, die met zijn bijzondere persoonlijkheid in nauwere aanraking gekomen was.

Maar wanneer van al deze getuigen geen meer in leven zijn zal en de herinnering aan hem onder het dan levend geslacht zal zijn vervaagd, dan zal toch tot in verre toekomst voor ieder, die omtrent het medisch leven in het Rotterdam van het begin der twintigste eeuw iets zal willen navorschen, de naam van dr. H. Klinkert weer helder opblinken en door hem met eere herdacht worden.

Merentem laudare justitia est.